

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA
str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Nr.345 din 22 noiembrie 2023

Ministerul Mediului
cancelaria@mediu.gov.md
anatolii.pirvu@mediu.gov.md
copie:
Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

AVIZ

la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului Codului subsolului
(număr unic 975/MM/2023)

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Cancelariei de Stat Nr. 18-69-11671 din 06.11.2023 de avizare a proiectului hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului Codului subsolului (număr unic 975/MM/2023), [în continuare – proiectul Codului].

CALM a analizat prevederile proiectului Codului prin prisma statuărilor constituționale, legislației în vigoare și a intereselor autorităților administrației publice locale, corelate cu interesele cetățeanului.

2. Legislația aplicabilă:

- Constituția Republicii Moldova;
- Codul civil nr. 1107/2002;
- Codul subsolului nr. 3/2009;
- Codul fiscal nr. 1163/1997;
- Codul funciar nr. 828/1991;
- Legea privind administrația publică locală nr.436/2006;
- Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă;
- Legea nr. 160/ 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;
- Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului;
- Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu;
- Legea nr. 315/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” ;
- Legea nr. 112/2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între RM, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte;
- Legea nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

3. Constatări principale:

3.1. Principiul proiectului Codului prin care se declară zăcămintele subterane exclusiv proprietate a statului, încalcă principiile constituționale ale autonomiei locale și descentralizării,

precum și îngreșește dreptul de proprietate publică a UAT, consfințit de art. 127 din Constituție. Art. 127 alin. (3) și alin. (4) din Constituția Republicii Moldova statuează:

„Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice”.

„Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale”.

Prin urmare, potrivit Constituției, **zăcămintele subsolului pot fi proprietate a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, precum și proprietate privată (în cazul în care acestea se dobândesc în modul stabilit de lege).**

Astfel, în actuala redacție a proiectului Codului, principiul privind „asigurarea îmbinării intereselor locale și naționale” la folosirea subsolului, este unul declarativ.

3.2. Proiectul Codului nu prevede un mecanism pentru autoritățile publice locale ca să valorifice cu forțe proprii resursele de substanțe minerale de importanță locală.

3.3. Este necesar ca la depunerea documentelor pentru obținerea sau reînnoirea autorizațiilor de exploatare, solicitanții să prezinte un acord de reabilitare a infrastructurii, în special a drumurilor, căilor de acces sau de trecere, încheiat cu autoritățile administrației publice locale, pentru cazurile în care transportul rutier al resurselor naturale afectează infrastructura rutieră locală și clădirile adiacente din localitățile urbane sau rurale respective.

3.4. Este insuficient reglementată procedura de recultivare a terenurilor afectate de exploatarea miniere. Este strict necesară existența fondurilor necesare, proiectului tehnic/tehnologic și monitorizarea strictă a realizării măsurilor de recultivare, de refacere și de reabilitare a mediului în perimetrul de explorare/exploatare, ținând cont și de opțiunile colectivităților locale privind utilizarea postînchidere a perimetrului. În proiectul Codului lipsește interacțiunea factorilor de decizie implicați în acest proces, etapele și condițiile stricte de respectat, inclusiv lipsește consultarea opțiunii APL.

3.5. Proiectul Codului nu soluționează echitabil și în limitele statuărilor constituționale problema concurenței drepturilor și anume, dreptul statului sau al unităților administrativ-teritoriale asupra bogățiilor subsolului care se află în perimetrele terenurilor private, de asemenea, dreptul statului asupra acestor bunuri care se află în perimetrele terenurilor ce aparțin unităților administrativ-teritoriale și viceversa.

Considerăm că această problemă trebuie soluționată în mod legitim, prin dobândirea prealabilă a drepturilor de folosință a terenurilor necesare efectuării activităților miniere din perimetrul de explorare/exploatare, inclusiv prin vânzare-cumpărare a terenurilor și, după caz, a construcțiilor situate pe acestea, la prețul convenit între părți; schimbul de terenuri, însoțit de strămutarea proprietarului afectat și de reconstrucția clădirilor pe terenul nou acordat, pe cheltuiala titularului care beneficiază de terenul eliberat, potrivit acordului încheiat între părți; închirierea terenului pe durată determinată, pe baza de contracte de locațiune încheiate între părți; exproprierea pentru cauză de utilitate publică, în condițiile legii; asocierea dintre proprietarul terenului și titularul de autorizație în baza contractului de societate civilă sau alte proceduri prevăzute de lege. Pentru un exemplu elocvent de soluție în acest sens, a se vedea reglementarea din legislația României, care este armonizată la cerințele Uniunii Europene (Legea minelor nr. 85/2003).

De asemenea, asupra terenurilor necesare accesului în perimetrele de exploatare sau explorare și oricăror alte activități pe care acestea le implică, se poate institui în favoarea titularului un drept de servitute legală de trecere, iar exercitarea dreptului de servitute legală de trecere, ar trebui să se facă contra plății unei redevențe anuale către proprietarii terenurilor afectate de aceasta, pe baza acordului încheiat între părți, cu respectarea principiului egalității de tratament și al echității, în termen de 30 de zile de la comunicarea către proprietarii de terenuri a unei notificări scrise din partea titularilor

interesați. Și doar în cazul în care părțile nu ajung la un acord de voință în termenul prevăzut, stabilirea cuantumului redevenței să se facă de către instanța de judecată, în condițiile legii. Durata servituții legale trebuie să fie cea a activităților miniere, iar terenurile care urmează a fi afectate să fie determinate, în ceea ce privește suprafețele și proprietarii, după principiul celei mai mici atingeri posibile aduse dreptului de proprietate.

3.6. Considerăm necesară introducerea principiului prin care dreptul de proprietate privată asupra terenului nu conferă titularului privat dreptul de preemțiune asupra desfășurării activităților miniere în subsolul acestuia.

3.7. Proiectul Codului are o lacună în ce privește omisiunea de a clarifica exhaustiv modul de calculare a celorlalte plăți la folosirea subsolului, decât taxele pentru resursele naturale. În nota informativă lipsește argumentarea economică și financiară, precum și aprecierea fezabilității plăților.

3.8. Există coliziune în proiectul Codului cu legislația în construcții, în ce privește instituirea prohibiției proiectării și construirii localităților, fără avizul autorității competente privind existența sau lipsa substanțelor minerale utile pe teritoriul preconizat pentru construcții.

4. Propuneri asupra proiectului Codului.

Propunem următoarele modificări și completări la proiectul Codului:

4.1. Introducerea în proiectul Codului a prevederilor care să soluționeze problemele constatate la compartimentul 3 „Constatări principale”.

4.2. În preambulul proiectului Codului (*Având în vedere importanță resurselor minerale, proprietate publică a statului, utilizarea rațională și protecția acestora sunt factori ce susțin în măsură decisivă securitatea economică a statului, dezvoltarea durabilă a societății, prin asigurarea transparenței maxime a activităților miniere. Parlamentul adoptă prezentul cod*) **urmează a fi excluse cuvintele „a statului” și înlocuirea semnului de punctuație (.) înaintea cuvântului „Parlamentul” cu „virgulă” (,).** Această excludere este necesară în virtutea principiului constituțional conform căruia, **bogățiile subsolului aparțin statului (cele de importanță națională) sau unităților administrativ-teritoriale (care nu sunt de importanță națională).**

4.3. La art. 1 (*zăcământ de substanțe minerale utile – acumulare naturală de substanțe minerale utile care, din punct de vedere cantitativ și calitativ, poate fi obiect de valorificare industrială în condițiile stării actuale a tehnicii și economiei, fapt confirmat prin înregistrarea corespunzătoare în balanțele de stat ale rezervelor de substanțe minerale utile*) și în tot textul proiectului Codului, **la forma gramaticală corespunzătoare, trebuie excluse cuvintele „de stat a/ale” sau „de stat”. Raționamentul propunerii este același (a se vedea pct. 4.1.)**

4.4. La art. 1 (*Recultivare - refacerea mediului geologic și a ecosistemelor terestre afectate de activitatea minieră cât mai aproape de starea naturală, prin aplicarea unor măsuri de remediere și/sau reconstrucție ecologică, complementare și compensatorii, și prin eliminarea oricărui risc semnificativ de impact asupra acestora, conform categoriei de folosință a terenului*) se propune substituirea cuvintelor „categoriei de folosință” cu cuvintele „categoriei de destinație și a modului de folosință”. Este necesară utilizarea terminologiei legislației funciare, care nu cunoaște sintagma „categorie de folosință a terenului”, ci categorie de destinație (în fiecare categorie de destinație există mai multe moduri de folosință).

4.5. La art. 6 (*Proprietatea asupra subsolului, substanțelor minerale utile și materiei prime minerale (1) Bogățiile de orice natură ale subsolului Republicii Moldova, inclusiv substanțele minerale utile pe care le conține, precum și spațiile subterane ale acestuia fac obiectul exclusiv al proprietății publice a statului, sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile. (2) Sectoarele de subsol nu pot fi înstrăinate, ele pot fi date numai în folosință. Toate actele juridice sau acțiunile care, în mod direct*

ori indirect, violează dreptul de proprietate publică a statului asupra subsolului sunt lovite de nulitate absolută) urmează a fi excluse cuvintele „a statului,” (în alin. (2) „a statului”), iar textul „sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile” urmează a fi transferate de la alin. (1) la alin. (2), după cuvintele „Sectoarele de subsol”. A se vedea raționamentele menționate supra.

4.6. La art. 8 (Termenele de folosire a subsolului (3) Pe termen limitat, autorizația pentru folosirea subsolului se eliberează pentru extragerea substanțelor minerale utile și folosirea golurilor miniere pe termenul de exploatare a zăcămintului sau a sectorului de exploatare care este stabilit de proiectul tehnologic pentru exploatarea și **recultivarea** acestuia, dar nu mai mult de 20 ani. În caz de necesitate, termenul limitat prevăzut în autorizație se prelungește de către autoritatea competentă, la solicitarea titularului, dacă se respectă condițiile de folosire a subsolului, pe perioade consecutive care nu pot depăși 5 ani. Prelungirea termenului de valabilitate a autorizației se face în conformitate cu prevederile Legii nr.160 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător) după cuvintele „care nu pot depăși 5 ani” urmează a fi completate cu cuvintele „după coordonarea favorabilă cu autoritățile administrației publice locale”. În aceste perioade de 5 ani, infrastructura locală aferentă perimetrului minier ar putea suferi deteriorări substanțiale, care urmează a fi reabilitată pe cheltuiala titularului autorizației. Totodată, fiind necesară și recultivarea și/sau refacerea mediului eșalonată a unor suprafețe, monitorizarea și realizarea.

4.7. La art. 9 alin. (1) lit. f) (Participanți în procesul de administrare de stat în domeniul folosirii și protecției subsolului sunt: **Administrația publică locală**) cuvintele „Administrația publică locală” urmează a fi substituite cu cuvintele „Autoritățile administrației publice locale” (terminologia Legii nr. 436/2006 și esența reglementărilor proiectului Codului, potrivit cărora, în procesul valorificării bogățiilor subsolului participă autoritățile și nu administrația publică locală).

4.8. La art. 12 (Competența autorității competente (1) De competența autorității competente sunt) sintagma „competența autorității competente” este o structură gramaticală inadecvată, cu semne de tautologie, care este inadmisibilă în conținutul actului legislativ. În acest sens, se propune substituirea cuvântului „competența” cu alte cuvinte corespunzătoare (de exemplu „drepturile și obligațiile” sau „atribuțiile”), sau, alternativ, de substituit în textul proiectului Codului cuvintele „autorității competente”, la forma gramaticală corespunzătoare, cu cuvintele „autorității administrative în domeniul subsolului”. Această observație este valabilă pentru tot textul proiectului Codului.

4.9. Referitor la art. 15 (Competența autorităților administrației publice locale în domeniul folosirii și protecției subsolului (1) De competența autorităților administrației publice locale de nivelul întâi sunt: a) **coordonarea atribuirii terenurilor proprietate publică a unității administrativ-teritoriale pentru cercetare geologică și exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile**) **menționăm, că potrivit prevederilor Codului funciar (art. 9, art. 10), competențele atribuirii terenurilor unităților administrativ-teritoriale aparțin consiliilor locale. Prin urmare, cuvintele „coordonarea atribuirii” urmează a fi substituite cu cuvintele „atribuirea în folosință a”.**

4.10. La art. 22. alin. (4) (Titularul autorizației este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare până la începerea lucrărilor, să **informeze Autoritatea Publică Locală în limitele administrativ-teritoriale ale căreia vor fi efectuate lucrările autorizate**) este necesară substituirea cuvintelor „informeze Autoritatea Publică Locală în limitele administrativ-teritoriale ale căreia” cu cuvintele „să notifice și să nu existe un aviz defavorabil motivat al autorității publice locale executive din unitatea administrativ-teritorială în care”. Această propunere este valabilă și pentru art. 24 alin. (4), art. 26 alin. (5), art. 27 alin. (5), art. 39 alin. (6), art. 40 alin. (6), art. 43 alin. (4),

4.11. În art. 30 (Informația geologică privind subsolul) este necesară excluderea alin. (3): „**Informația geologică privind subsolul obținută din contul mijloacelor bugetului de stat și ale bugetelor locale este proprietate de stat**”, în special că informația aparține în primul rând celui care a dobândit-o în mod primar (primul) și care o poate disemina. Totodată, există alin. (2) din același articol, care prevede că: „**Informația geologică privind subsolul se prezintă în mod obligatoriu și cu titlu gratuit Fondului de stat de informații privind subsolul de către persoanele fizice și juridice care au înregistrat lucrările de cercetare geologică, indiferent de dreptul de proprietate asupra acesteia**”.

4.12. În art. 33 (*Substanțele minerale utile și tipurile lor (2) Conform importanței economice și în scopul determinării statutului juridic al regimului lor de folosire, substanțele minerale utile se divizează în următoarele tipuri: a) substanțe minerale utile de importantă națională - petrol, gaze naturale, combustibile solide și alte tipuri de substanțe minerale utile, a căror listă se stabilește de Guvern; b) substanțe minerale utile larg răspândite - nisip, argilă, piatră de construcție, nisip argilos și argilă nisipoasă*) după cuvintele „minerale utile larg răspândite” urmează a se completa cu cuvintele „care nu sunt de importanță națională (sunt de importanță locală)”. Aceiași propunere este valabilă și pentru art. 37 alin. (1) lit. b) (*Exploatarea substanțelor minerale utile (1) În conformitate cu prezentul cod, exploatarea substanțelor minerale utile se referă la: a) Exploatarea substanțelor minerale utile de importanță națională; b) Exploatarea substanțelor minerale utile larg răspândite*).

4.13. Art. 38 (*Cerințele de bază față de exploatarea substanțe minerale utile (1) La exploatarea substanțelor minerale utile vor fi asigurate:*) se propune a fi completat cu o literă nouă, cu următorul cuprins:

„i) realizarea de către titularul autorizației a măsurilor de recultivare și de refacere a mediului în perimetrul de explorare/exploatare, conform proiectului tehnologic și ținând cont de opțiunile autorităților administrației publice locale privind utilizarea postînchidere a perimetrului”.

4.14. În contextul art. 40 (*Exploatarea substanțelor minerale utile larg răspândite (1) Exploatarea substanțelor minerale utile larg răspândite se permite din zăcământ rezervele cărora au fost evaluate, aprobate și incluse în bilanțul de stat a rezervelor de substanțe minerale utile. (2) Obținerea autorizației pentru exploatarea substanțelor minerale utile larg răspândite se efectuează în bază de concurs public organizat conform procedurii stabilite de Guvern cu excepția cazului când cercetarea geologică a fost efectuată din contul solicitantului*) urmează a fi corelate și reglementate expres relațiile dintre titularii drepturilor (concurrente) asupra terenurilor și zăcămintele din subsolul acestora, ținând cont de raționamentele expuse la pct. 3.5. din compartimentul 3 „Constatări principale”, inclusiv interesele publice legitime ale unităților administrativ-teritoriale și ale statului, precum și interesele legitime ale titularilor privați asupra terenurilor.

4.15. În art. 43 (*Obținerea autorizației pentru folosirea golurilor miniere (1) Obținerea autorizației pentru folosirea golurilor miniere se efectuează la cerere fără concurs. (2) Pentru obținerea autorizației de folosire a golurilor miniere utilizând ghișeul unic, solicitantul prezintă autorității competente o cerere în care va indica forma juridică de organizare și elementele de identificare, zăcământul care se solicită pentru folosirea golurilor miniere, cu anexarea:*) sintagma „zăcământul care se solicită pentru folosirea golurilor miniere” urmează a fi reformulată conform intenției autorului, pe motiv că formularea actuală este neclară (or, din golurile miniere deja au fost extrase zăcămintele și folosirea acestora urmează a fi efectuată în alte scopuri decât extragerea).

4.16. Referitor la art. 47 din proiectul Codului (*Cerințele antimonopoliste și asigurarea publicității și transparenței la folosirea subsolului (1) Se consideră ilegale activitățile autorităților administrației publice, precum și ale diferiților agenți economici, ce au drept scop: a) limitarea, contrar condițiilor concursului, a accesului de participare la concurs a persoanelor juridice și fizice ce intenționează să desfășoare activități în conformitate cu art. 7 din prezentul cod: b) eschivarea de la acordarea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol către câștigătorii concursului: c) discriminarea titularilor de autorizații la acordarea accesului la obiectivele de transport și infrastructură*) **solicităm excluderea alin. (1), pentru că conține semne clare de neconstituționalitate, fiind încălcată flagrant autonomia locală și dreptul de proprietate, care poate fi expropriat doar pentru cauză de utilitate publică, cu dreptă și prealabilă despăgubire. Totodată, alin. (2) (În scopul asigurării publicității și transparenței folosirii subsolului, actele normative, anunțurile privind concursurile (tenderele) pentru dreptul de folosință asupra subsolului și rezultatele acestora, comunicatele privind atribuirea sectoarelor de subsol în folosință, formularele de documente și altă informație din domeniul relațiilor miniere se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează în regim interactiv pe pagina web a autorității competente) din același articol (47), urmează a fi corelat, reieșind din raționamentele expuse la pct. 3.5. din compartimentul 3 „Constatări principale”.**

4.17. Referitor la art. 50 (*Temeiurile retragerii autorizației (1) Actul permisiv ce acordă dreptul de a desfășura activități legate de folosirea subsolului poate fi retras de autoritatea competentă, în conformitate cu prevederile Legii nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, precum și în următoarele cazuri: h) titularul transportă, folosește, depozitează în lucrările executate deșeuri și substanțe periculoase și/sau toxice, radioactive sau orice alte substanțe poluante, cu excepția acțiunilor premise conform legii*) **urmează a corectat gramatical cuvântul „premise”. Aceiași observație se referă și la întreg textul proiectului Codului, fiind necesară corectarea mai multor greșeli gramaticale.**

4.18. Referitor la art. 50 alin. (1) lit. c) (*titularul nu a schimbat destinația terenurilor pe care efectuează lucrări de exploatare a substanțelor minerale utile*), **menționăm că, conceptul de „schimbare a destinației terenurilor” urmează a fi înlocuit cu conceptul de „retragere temporară a unor terenuri din circuitul agricol și silvic (neacoperite de vegetație forestieră) și/sau schimbarea categoriei de destinației și a modului de folosință a terenurilor”. Conceptul de schimbare a destinației și a modului de folosință trebuie aplicat doar în subsidiar, dacă nu este posibilă retragerea temporară din circuitul agricol, cu recultivarea ulterioară și reîntoarcerea în circuitul agricol”.**

În acest context, menționăm și prevederile art. 74 din Codul funciar:

„Retragerea temporară a unor terenuri din circuitul agricol sau silvic pentru executarea unor lucrări de prospecțiuni geologice, de instalare a unor linii de telecomunicații, de transport electric sau conducte de gaz, apeducte, alte instalații similare, precum și pentru executarea lucrărilor de extragere, până la o adâncime de 5 metri, a rocilor sedimentare, a celor neconsolidate, a argilei, a argilei nisipoase, a nisipului argilos pentru construcția, reparația, modernizarea și extinderea drumurilor publice, a căilor ferate, a digurilor de protecție contra inundațiilor, pentru prevenirea, stoparea și lichidarea consecințelor proceselor geologice periculoase, care urmează a fi efectuate în baza proiectelor de execuție coordonate și supuse expertizei ecologice de stat sau evaluării impactului asupra mediului de către organele abilitate, se aprobă de către autoritățile administrației publice locale, cu acordul deținătorilor de terenuri. Se interzice efectuarea lucrărilor de extragere respective de pe terenurile din fondul forestier acoperite cu vegetație forestieră.

4.19. La art. 50 alin. (1) lit. 1) (*titularul nu achită mai mult de 6 luni de la expirarea termenelor stabilite de lege, taxele și impozitele la bugetul public național*) se propune a fi substituit cuvântul „național” cu cuvintele „conform legislației fiscale”, or, potrivit prevederilor art. 6 alin. (6) lit. b) din Codul fiscal, taxele pentru resursele naturale fac parte din sistemul impozitelor și taxelor locale și se încasează la bugetele locale. Totodată, urmează a fi utilizată terminologia Codului fiscal („legislație fiscală”).

4.20. La art. 52 lit. f) (*Drepturile titularilor: să întrerupă activitatea pe un termen mai mare de 60 zile, în cazul apariției circumstanțelor ce nu permit continuarea activității (lichidării urmărilor unor avarii, defectării utilajului și instalațiilor tehnologice, durata procesului de refacere, apariția circumstanțelor de forță majoră) cu informarea autorității competente privind data începutului și finalizării a întreruperii activității*) urmează a fi înlocuite cuvintele „forță majoră” cu cuvintele „impediment justificator” (terminologia Codului civil, art. 904).

4.21. Referitor la art. 57 alin. (3) (*Particularitățile proiectării întreprinderilor, obiectivelor și construcțiilor legate de folosirea subsolului. Proiectul tehnologic de folosire a golurilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile se elaborează în baza avizului pozitiv al expertizei de stat a informației geologice și obținerea certificatului de urbanism pentru proiectare, în modul stabilit de legislație*) se propune substituirea cuvintelor „certificatului de urbanism pentru proiectare”, cu cuvintele „actelor permissive conform prevederilor Legii nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

4.22. În art. 63 (*Particularitățile exploatarei zăcămintelor de hidrocarburi (5) Exploatarea industrială a zăcămintelor de materie primă de hidrocarburi se permite numai în cazul în care, la etapa planificării, activitatea a fost supusă procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și Agenția de Mediu a eliberat acordul de mediu corespunzător și se realizează în conformitate cu proiectul tehnic (tehnologic) pentru organizarea și exploatarea zăcămintului, aprobat de beneficiarul subsolului după obținerea avizului de conformitate și a avizului expertizei ecologice de stat în cazul în care, la etapa de planificare, nu s-a aplicat procedura de evaluare a impactului asupra mediului și nu este eliberat un acord de mediu*) urmează a fi înlocuit conceptul „avizului expertizei ecologice de stat”. După abrogarea Legii nr. 851/1996 privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător, prin Legea nr. 226/2022, și reieșind din prevederile Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului conceptul obținerii „avizului expertizei ecologice de stat” a fost înlocuit cu conceptele privind obținerea „acordului de mediu” și/sau „raportului privind evaluarea impactului asupra mediului”.

4.23. În art. 66 (*Patrimoniul minier (3) Patrimoniul minier constituie proprietatea statului și poate fi înstrăinat de la titularul autorizației la expirarea termenului autorizației în cazurile prevăzute de prezentul cod. Titularul autorizației are dreptul la recuperarea costului patrimoniului minier, luând-se în considerare uzura lui, dacă legea nu prevede altfel*) urmează a fi substituite cuvintele „proprietatea statului” cu cuvintele „proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, după caz”. În cazul în care patrimoniul minier a fost pus în valoare la extragerea substanțelor minerale utile care nu sunt de importanță națională, acesta urmează să aparțină unităților administrativ-teritoriale.

4.24. În art. 68 (*Garanția financiară pentru refacerea mediului (1) Titularul autorizației este obligat, conform capitolului de refacere a mediului din proiectul tehnologic de exploatare, să constituie, la etapa de eliberare a autorizației, și să actualizează anual, în prima lună a anului garanția financiară pentru refacerea mediului*) urmează a fi corectată forma gramaticală a cuvântului „actualizează” (corect „actualizeze”).

4.25. Art. 69 (*Tipurile de plăți la exploatarea și folosirea subsolului (1) Exploatarea și folosirea subsolului este cu plată. (2) Plățile la exploatarea și folosirea subsolului se percep în formă bănească. (3) Plata la exploatarea și folosirea subsolului se efectuează în formă de: a) plăți regulate pentru exploatarea și folosirea subsolului; b) compensare a cheltuielilor pentru lucrările de cercetări geologice efectuate din contul mijloacelor bugetului de stat*) se propune completarea cu o nouă literă cu următorul cuprins:

„c) taxele pentru resursele naturate, inclusiv pentru exploatarea substanțelor minerale utile, folosirea golurilor miniere și construcției obiectivelor subterane”.

Totodată, menționăm, că proiectul Codului are o lacună în ce privește omisiunea de a clarifica exhaustiv modul de calculare a celorlalte plăți, decât taxele pentru resursele naturale. În acest sens, ar putea fi o soluție completarea art. 69 cu o normă (alineat) prin analogie cu norma de la art. 30 alin. (9) din proiectul Codului (*Modul de calculare și încasare a plății pentru folosirea informației geologice care constituie proprietate de stat se stabilește de Guvern*) și anume că :

„Modul de calculare și încasare a plății regulate pentru exploatarea și folosirea subsolului și a plății pentru compensarea cheltuielilor pentru lucrările de cercetări geologice efectuate din contul mijloacelor bugetului public se stabilește de Guvern”.

Menționăm, că autorii proiectului Codului urmează să analizeze și să descrie în nota informativă, costurile economice și financiare care se suportă la anumite tipuri de extrageri de zăcăminte, pentru aprecierea și justificarea reglementărilor în privința plăților corespunzătoare. Aceste plăți trebuie să fie fezabile economic și justificate pentru toate părțile interesate, în condițiile în care, pe lângă costurile de dobândire a drepturilor (asupra terenurilor, subsolului), de proiectare și operaționale, urmează a fi suportate următoarele costuri:

1) plata de chirie sau arendă pentru folosirea terenurilor statului sau ale unităților administrativ-teritoriale;

2) impozitul funciar sau imobiliar;

3) plata regulată pentru exploatarea și folosirea subsolului;

4) compensarea cheltuielilor pentru lucrările de cercetări geologice efectuate;

5) taxele pentru resursele naturate;

6) realizarea măsurilor de recultivare și de refacere a mediului în perimetrul de explorare/exploatare, conform proiectului tehnologic (posibil cele mai mari costuri din toate).

4.26. În art. 70 (*Taxele pentru exploatarea substanțelor minerale utile, folosirea golurilor miniere și construcției obiectivelor subterane (1) Cotele taxelor regulate pentru exploatarea substanțelor minerale utile, folosirea golurilor miniere și construcției obiectivelor subterane, modul lor de percepere și de distribuire se stabilesc de legislația fiscală*) cuvântul „regulate” urmează a fi substituit cu cuvintele „pentru resursele naturale, inclusiv” (terminologia legislației fiscale).

4.27. Referitor la art. 73 (Condițiile de construire pe suprafețele cu zăcăminte de substanțe minerale utile și cu alte resurse ale subsolului (1) **Proiectarea și construirea localităților, complexelor industriale, imobilelor, plantațiilor multianuale, amplasarea altor obiecte fără avizul autorității competente privind existența sau lipsa substanțelor minerale utile pe teritoriul preconizat pentru construcții se interzic**) menționăm că această normă de la alin. (1), contravine legislației în construcții și anume art. 3 alin. (2), art. 4 alin. (1) și alin. (6) din Legea nr. 163/2010 și urmează a fi reformulată.

Legea nr. 163/2010 prevede la:

art. 4 (Elaborarea certificatului de urbanism pentru proiectare):

„(1) Certificatul de urbanism pentru proiectare se elaborează în baza documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului. (...)

(6) În cazul emiterii certificatului de urbanism pentru proiectare pentru imobilele/terenurile amplasate în zonele asupra cărora s-a instituit prin documentația de urbanism și de amenajare a teritoriului un regim special, emitentul va obține avizele prevăzute de legislație”;

art. 3 (Depunerea documentelor pentru obținerea certificatului de urbanism pentru proiectare):

„(2) Solicitarea altor documente decât cele prevăzute la alin. (1) nu se admite”.

O soluție ar putea fi substituirea cuvintelor „preconizat pentru construcții” cu cuvintele „în care s-a instituit prin documentația de urbanism și de amenajare a teritoriului un regim special de protecție a subsolului”. Cuvântul „imobile” urmează a fi substituit cu cuvintele „bunuri imobile” (în accepțiunea Codului civil, prin imobil, se subînțelege terenul, iar construcțiile și încăperile sunt părți componente (bunuri imobile).

4.28. În art. 76 (*Controlul geologic de stat (3) Controlului geologic de stat se supun: d) îndeplinirea, de către titularii actelor permissive ce acordă dreptul de a desfășura activități legate de folosirea subsolului, a obligațiilor ce îi revin conform prevederilor Deciziilor de eliberare a actelor permissive actului permisiv ce acordă dreptul de a desfășura activități legate de folosirea subsolului, actelor permissive actului permisiv ce acordă dreptul de a desfășura activități legate de folosirea subsolului și prezentului Cod, inclusiv respectarea limitelor la extragerea substanțelor minerale utile și crearea, actualizarea garanției financiare de refacere a mediului și schimbul destinației terenurilor în limita perimetrului de exploatare*) **urmează a fi excluse cuvintele „Deciziilor de eliberare a actelor permissive actului permisiv ce acordă dreptul de a desfășura activități legate de folosirea subsolului, actelor permissive actului permisiv ce acordă dreptul de a desfășura activități legate de folosirea subsolului și” (se repetă unele cuvinte și, în general, structura gramaticală nu are o logică, or, în proiectul Codului sunt toate obligațiile ce trebuie să le respecte titularul). Totodată, este necesară substituirea cuvintelor „și schimbul destinației terenurilor” cu cuvintele „retragerea temporară a terenurilor din circuitul agricol și silvic (neacoperite de vegetație forestieră) și/sau schimbarea categoriei de destinației și a modului de folosință a terenurilor, precum și recultivarea și/sau refacerea mediului”. A se vedea argumentarea de la pct. 4.17.**

Finalmente, având în vedere lacunele și contradicțiile versiunii actuale, inclusiv cu statuările constituționale, **NU SUSTINEM aprobarea proiectului Codului, până la modificarea și completarea, reieșind din raționamentele și propunerile enunțate.**

Cu respect,

Viorel FURDUI

Director Executiv al CALM

Ex. Igor Cristal, expert CALM

igor.cristal@calm.md